

Деякі питання з практичної реалізації державного моніторингу атмосферного повітря відповідно до постанови КМУ №827

Світлана Марчук,

начальник Краматорської лабораторії спостережень за забрудненням атмосферного повітря,

Донецький регіональний центр з гідрометеорології

право кожної людини, включаючи
майбутні покоління, на чисте і
здорове довкілля

взаємозалежність

загальних прав
людини і прав
людини на мир,
розвиток та чисте
довкілля

**право на отримання і
розповсюдження екологічної
інформації та участь**

**у процесах прийняття рішень, що мають
вплив на довкілля;**

**участь громадськості у процесах
прийняття рішень з питань довкілля та
розвитку**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

державних установ за

компенсації жертвам

екологічних катастроф

та відновлення

ушкоджених

екосистем;

загальну

відповідальність

людства за стан довкілля

принцип поєднання
розвитку суспільства із
збереженням довкілля

І саме екологічний моніторинг поєднує пізнання екологічних закономірностей із їхнім практичним застосуванням у повсякденній діяльності. Ця єдність виражається у вигляді принципу: "Не тільки дивися і думай - роби".

Функціонування Державної системи екологічного моніторингу довкілля України ґрунтується на принципах:

- **систематичності спостережень** за станом навколишнього природного середовища і техногенними об'єктами, що впливають на нього;
- **своєчасності отримання** та **обробки** даних спостережень на відомчих і узагальнюючих (місцевому, регіональному й національному) рівнях;
- **комплексності використання** екологічної **інформації**, що надходить у систему від відомчих служб екологічного моніторингу та інших постачальників;

Функціонування Державної системи екологічного моніторингу довкілля України ґрунтується на принципах:

- **об'єктивності** первинної, аналітичної і прогностичної **екоінформації** та **узгодженості** нормативного, організаційного й методичного забезпечення екологічного **моніторингу** довкілля, що проводиться відповідними службами суб'єктів управління;
- **сумісності** технічного, інформаційного і програмного забезпечення її складових частин;
- **оперативності** доведення екологічної **інформації** до суб'єктів управління, інших зацікавлених органів, підприємств, організацій та установ;
- **доступності** екологічної **інформації населенню** України та світовій спільноті.

Робота розпочата при неефективному функціонуванні державної системи моніторингу довкілля, обумовленого недосконалістю нормативно-правового забезпечення, низьким рівнем координації діяльності суб'єктів моніторингу довкілля, вкрай недостатніми обсягами фінансування, а також застарілою приладово-технічною базою суб'єктів екологічного моніторингу.

Завдання удосконалення державної системи моніторингу стану атмосферного повітря є досить складним і багатограним.

Одна з цілей проведення державного моніторингу атмосферного повітря - *забезпечення населення поточною та екстреною інформацією про забруднення атмосферного повітря - цілком досяжна.*

Попереду ще:

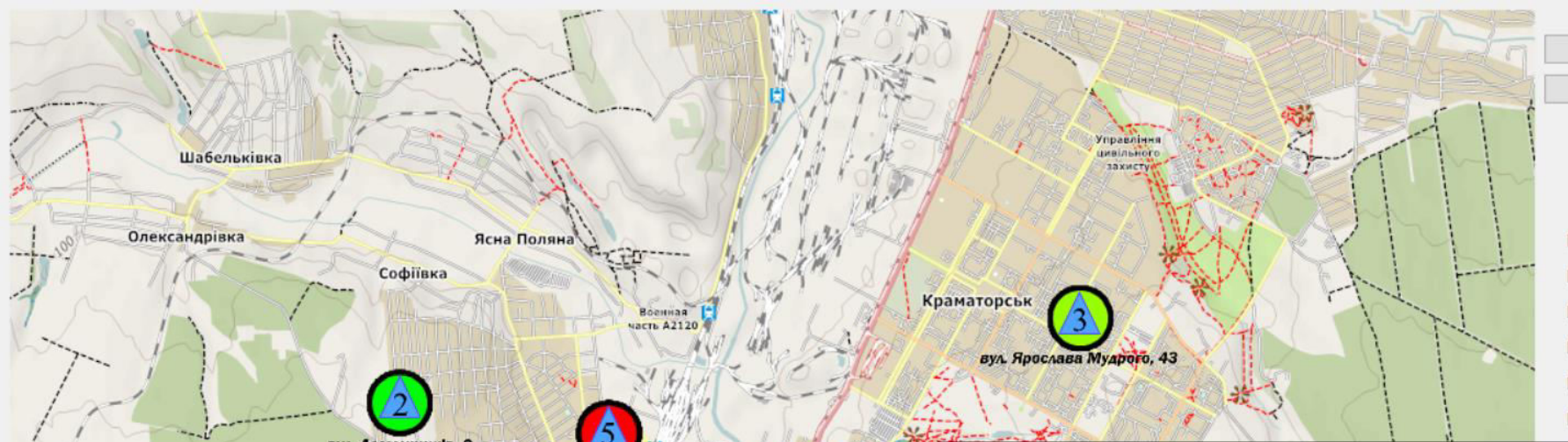
- **переоснащення** національної **системи** моніторингу, оновлення її матеріально-технічної бази;
- **координація програм** моніторингу між основними суб'єктами на регіональному (місцевому) рівні;
- **уніфікація** нормативної **бази та методик** вимірювання;
- науково обґрунтована **корекція програми та місць спостережень** залежно від конкретних місцевих умов;

Попереду ще:

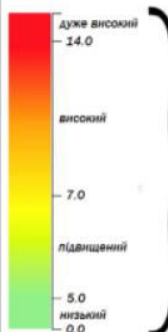
- **адаптації** нормативних документів **до європейських стандартів**;
- **розробка** конкретних **планів** розвитку моніторингової мережі у конкретних населених пунктах;
- **впровадженні** ефективних **інформаційних систем** різного рівня для спільного збору, обробки та аналізу інформації про стан атмосферного повітря.

**СЕРЕДНЬОМІСЯЧНІ КОНЦЕНТРАЦІЇ
ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНОМУ ПОВІТРІ
У КРАТНОСТІ ГДК по м. Краматорську
за жовтень 2020р.**

Забруднювальні речовини	Середньомісячні концентрації, долі ГДК						
	№ ПСЗ				В середньому по місту		
	№2	№3	№4	№5	жовтень 2020	вересень 2020	жовтень 2019
ПИЛ	0,7	0,9	1,3	1,7	1,1	1,1	1,1
Діоксид сірки	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Оксид вуглецю	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,6	0,4
Діоксид азоту	1,0	1,0	1,7	2,1	1,3	1,4	1,1
Фенол	1,3	1,5	1,5	1,3	1,4	1,1	1,3
Фторид водню	1,3	1,1	1,1	1,3	1,1	1,4	0,9
Формальдегід	0,9	1,2	4,4	6,5	3,0	2,7	2,5

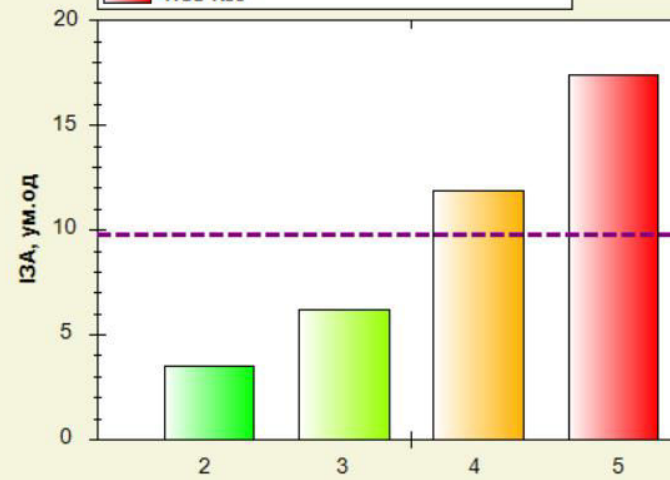
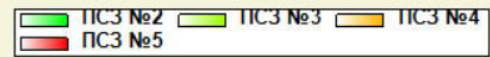
Умовні позначення

- рівень забруднення

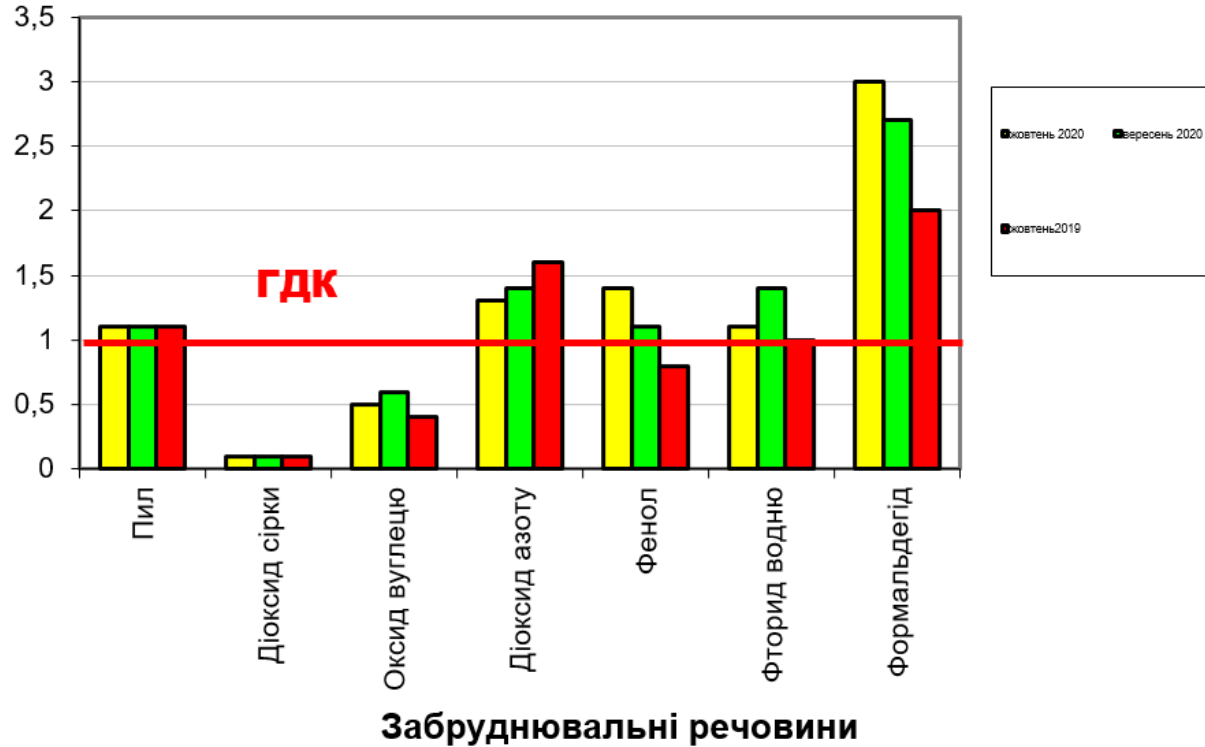
 вул. Домонщиків, 2

пункт спостережень за забрудненням повітря, його номер та адреса

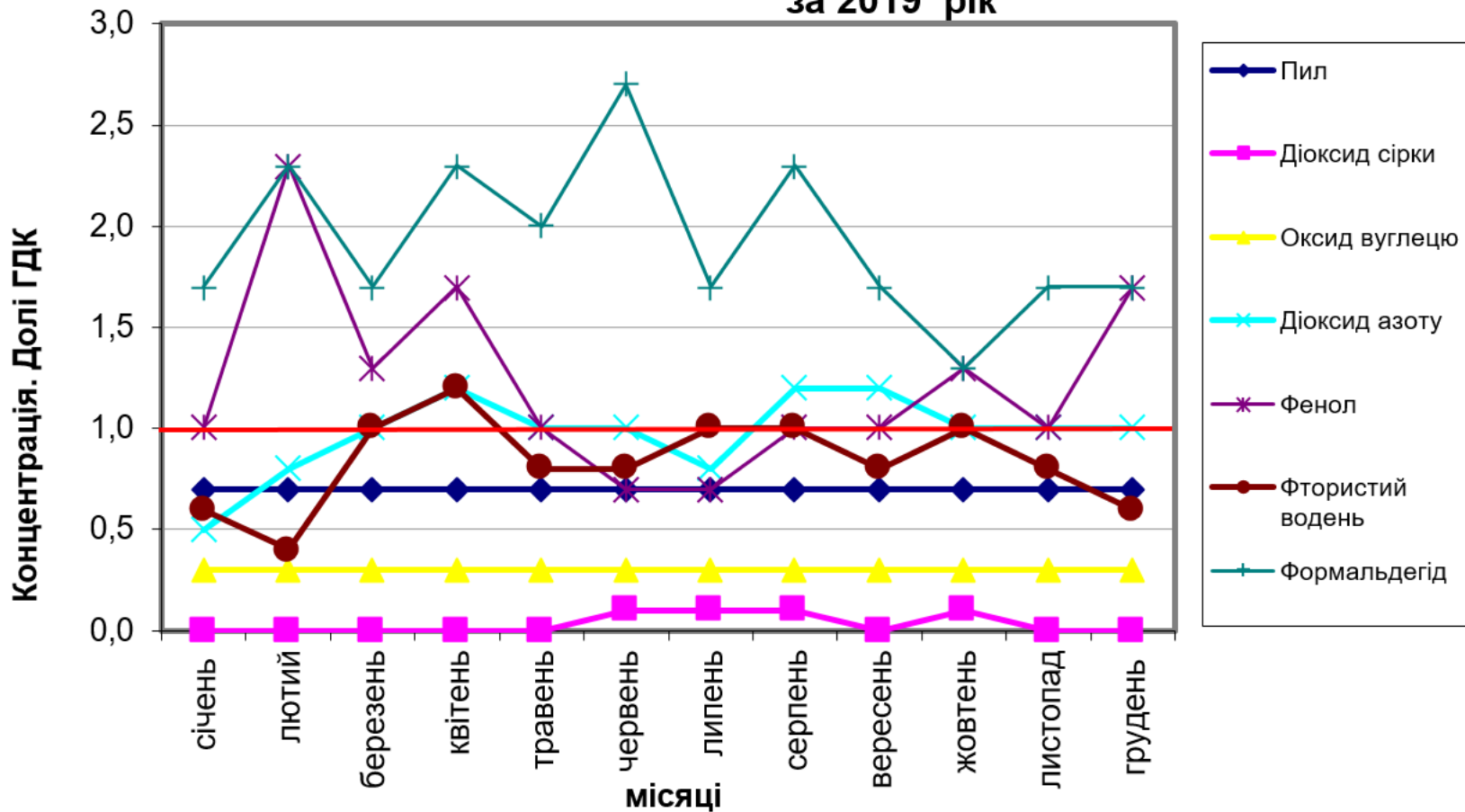

Середньомісячні концентрації забруднювальних речовин в атмосферному повітрі за жовтень 2020 р. по м. Краматорську

Середньомісячні концентрації у долях ГДК

Річний хід забруднення атмосферного повітря м. Слов'янськ за 2019 рік

Відповідно до п.15 Порядку здійснення державного моніторингу в галузі атмосферного повітря, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року №827(далі – Порядок) органи управління якістю атмосферного повітря забезпечують координацію суб'єктів моніторингу атмосферного повітря та управління його якістю на рівні зони або агломерації шляхом створення комісій з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря в кожній зоні та агломерації.

На сьогодні гідрометеорологічні організації , як суб'єкти державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, надають пропозиції до обласних держадміністрацій щодо модернізації мережі спостережень.

Із визначених Порядком, вміст яких повинен контролюватися (за списком А), гідрометеорологічних організаціях визначаються діоксид сірки, діоксид азоту, оксид азоту, оксид вуглецю, свинець, кадмій, нікель. На теперішній час не проводиться спостережень за вмістом озону, бензолу, твердих часток РМ2.5 та РМ10, миш'яку(арсену), ртуті, бенз(а)пірену (поліциклічних ароматичних вуглеводів) через відсутність необхідної приладової бази.

За списком Б в лабораторіях гідрометеорологічних організацій визначаються формальдегід, фтористий водень, фенол, хром та його сполуки (у перерахунку на хром), цинк та його сполуки (у перерахунку на цинк). Не проводиться спостереження за вмістом ціаністого водню, азотної кислоти, ксилолу, летких органічних сполук (ЛОС), хлору, і хлораніліну.

Для забезпечення стабільної роботи постів та достовірної інформації з автоматичних газоаналізаторів в області повинно бути створена калібрувальна лабораторія або, в залежності від обсягів спостережень, пересувна калібрувальна лабораторія для калібрування приладів на місцях.

Проведення безперервних відборів проб протягом 24 годин та оперативного оприлюднення результатів моніторингу атмосферного повітря через інформаційно-аналітичну систему даних про якість атмосферного повітря, як вимагає Порядок, потребує встановлення автоматизованих постів спостережень, обладнаних автоматичними газоаналізаторами для визначення діоксиду сірки, діоксиду та оксиду азоту, оксиду вуглецю, озону, твердих часток PM2.5 та PM10 та метеорологічними датчиками для вимірювання швидкості вітру, атмосферного тиску, температури та вологості повітря, які коштують десятки тисяч євро.

Всі хімлабораторії з аерохімічним розділом робіт кожного вівторка мають направляти до Мінекоенерго інформацію з середньодобовими концентраціями забруднювальних домішок (у кратності ГДКс.д.), що визначаються у місті контролю (за кожен день з понеділка по суботу попереднього тижня

З впровадженням автоматизованих систем моніторингу забруднення повітря в урядову мережу моніторингу необхідні конкретні правила та процедури для моніторингу забруднення повітря з метою забезпечення якості даних з безперервних методів вимірювання, а також інтеграції даних в єдину систему збору, аналізу, оцінки та представлення інформації про якість повітря

Автоматизація спостережень за забрудненням повітря за допомогою методів безперервного спостереження дає можливість

- збільшити швидкість отримання первинних даних про концентрації забруднюючих речовин;
- зниження вартості вимірювання;
- зменшити помилки, пов'язані з людським фактором;
- підвищення точності оцінок середніх показників протягом тривалого періоду (днів і більше).

Перехід на безперервні спостереження з використанням автоматичних газоаналізаторів (введення автоматичних газоаналізаторів), а також перехід від одного виду газоаналізаторів до іншого повинен супроводжуватись контролем якості та проведенням паралельних вимірювань.

Паралельні спостереження проводяться в три етапи:

- тестуються технічні засоби;
- на другому етапі в лабораторії робляться серії вимірювань концентрацій забруднюючих речовин;
- на третьому етапі оцінюється збіжність даних в місцях спостереження за дискретною програмою та безперервними спостереженнями.

Дякую за увагу!

The background is a solid teal color. It features several faint, semi-transparent data visualization elements. In the upper right, there is a large pie chart with a smaller pie chart inside it. To the right of this, there are several smaller pie charts of varying sizes. In the bottom right corner, there is a bar chart with four vertical bars of increasing height from left to right.